

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านท่าช้างใต้
หมู่ที่ 12 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นายนิคม พวงทับทิม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

นิคม พวงทับทิม: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้

หมู่ 12 ต. หมู่สี่ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์เทพทวี ไชควคิน, 121 หน้า

เพื่อให้โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจึงให้มีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ ในกรณีศึกษาเฉพาะกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ ได้ใช้ทฤษฎีเชิงระบบที่เรียกว่า CIPP Model เป็นเครื่องนำทางในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปร โดยใช้ประชากรในหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนและประชากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นกลุ่มตัวอย่างข้อมูล ซึ่งมีระยะเวลาการศึกษาเก็บข้อมูล 10 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 – กันยายน 2545 จากระยะเวลาที่ศึกษาทำให้ทราบถึงกระบวนการต่างๆ ของกองทุน ทั้งหน่วยระบบ A, B และ C

ผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่า กองทุนหมู่บ้านสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในระดับหนึ่ง ทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งมีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น ณ. ปัจจุบัน ยังไม่มีการส่งคืนเงินกู้ เนื่องจากยังไม่ครบกำหนด แต่จากการประเมินทำให้ทราบว่า ผู้กู้แต่ละรายมีความสามารถในการประกอบอาชีพ ทำให้ส่งคืนเงินกู้และดอกเบี้ยได้ และคณะกรรมการมีการบริหารจัดการที่ดี จึงทำให้กองทุนเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ผู้จัดทำสารนิพนธ์ซึ่งเป็นคนในพื้นที่อยู่แล้วก็ได้มีโอกาสร่วมคิดตามความเจริญก้าวหน้าของกองทุนด้วย

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....*ธิดา นวรัตน์*.....

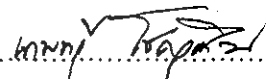
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*เทพทวี ไชควคิน*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....*.....*.....

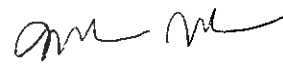
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์เทพทวิ โชควสิน)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติยาษา)

กรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวัฒน์ ศรีสุอัน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ ๘ ต.ค. ๒๕๔๕
.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้จัดทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์เทพทวี โชควสิน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวัฒน์ ศรีสอ้าน อาจารย์ที่ปรึกษารองศาสตราจารย์ ดร.องค์การ อินทร์ทรัพย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวัญกมล กลิ่นศรีสุข
- อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา, คุณน้ำค้าง ชมเมืองปึก และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่ให้คำปรึกษาด้านวิชาการ
- คุณประเสริฐ จรุงและพัฒนาการอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- คุณอรรรณพร รอดนิยม ประธานบริหารและข้าราชการ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมูสี ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดเวทีเสวนาประชาคมระดับตำบล
- อาจารย์บุญนาค จิตหนัก อาจารย์โรงเรียนบ้านปรางคล้า ให้คำแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ห้องคอมพิวเตอร์รวมทั้งอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อจัดทำสารนิพนธ์
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุน สมาชิกกองการบริหารส่วนตำบลสมาชิกกองทุน และ ชาวบ้านท่าช้างใต้ทุกคน ที่ช่วย ให้ข้อมูลและให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ประสบความสำเร็จในชีวิต

นิตม พวงทับทิม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนที่.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์.....	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544.....	8
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	8
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	9
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	10
7. สรุปบทความและข่าวที่สำคัญเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน.....	10

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	12
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	14
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	14
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	14
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ.....	15
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	20
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	21
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	22
1. ผลการประเมินบริบทชุมชนหมู่บ้านทำข้างใต้.....	22
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	27
3. ผลประมวผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	38
4. การอภิปรายผลการประเมินโครงการ.....	39
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	43
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	43
2. วิธีการดำเนินการ.....	44
3. อภิปรายผล.....	44
4. ข้อเสนอแนะ.....	46
บรรณานุกรม.....	48
ภาคผนวก	
ก. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน.....	49
ข. รูปภาพกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านทำข้างใต้.....	58
ค. แผนที่หมู่บ้านทำข้างใต้.....	64
ง. แบบรายงาน บร. 1 – 12.....	66

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. การประชุมกลุ่มย่อยในการจัดเสวนากองทุน.....	59
2. การทำประชาคมและชี้แจงวัตถุประสงค์แก่สมาชิกกองทุน.....	59
3. สภาพบ้านเรือนและความเป็นอยู่ของชาวบ้านท่าช้างใต้.....	59
4. การเกษตรและอุตสาหกรรมเหมืองหินอ่อนที่อยู่คู่กัน.....	60
5. แปลงสาริตการใช้อยู่อินทรีย์ของนางวาสนา พวงทับทิม.....	60
6. นางวาสนา พวงทับทิม กู้เงินเพื่อต่อขยายโครงการขายปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพ.....	60
7. นายประวิทย์ ช้องเหล็ก อาชีพเย็บผ้า โหลกู้เงินเพื่อซื้อจักรเพิ่ม 2 ตัว.....	61
8. นางใหญ่ สวยสะอาด กู้เงินเพื่อเปิดร้านขายอาหาร	61
9. สมาชิกผู้กู้กำลังเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อส่งขาย.....	61
10. สมาชิกผู้กู้เงินบางส่วนที่ประสบกับปัญหาภัยแล้ง.....	62
11. ไร่ข้าวโพคของสมาชิกผู้กู้ส่วนหนึ่งที่รอดพ้นจากปัญหาภัยแล้ง.....	62
12. กิจการทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้.....	62
13. กิจการทำไร่นาสวนผสมของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน.....	63
14. สมาชิกผู้กู้เพื่อเพิ่มทุนหมุนเวียน ในการทำธุรกิจรับติดตั้งผ้า幔.....	63
11 นายสมจิตร ตาระพู กู้เงินเพื่อซื้อลูกหมูมาเลี้ยงเพิ่มเติม.....	63

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางแสดงระดับการศึกษาของประชากรในหมู่บ้านทำซ้างใต้.....	24
2 ตารางแสดงรายละเอียดการประกอบอาชีพของหมู่บ้านทำซ้างใต้.....	24
3 ตารางแสดงสาขารูปโภคในหมู่บ้านทำซ้างใต้.....	25
4 ตารางแสดงโรงงานอุตสาหกรรมหินอ่อนและการจ้างงานในหมู่บ้านทำซ้างใต้....	26
5 ตารางแสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้.....	28
6 ตารางแสดงผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้.....	28
7 ตารางแสดงรายชื่อผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้.....	31
8 ตารางแสดงบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้.....	34
9 ตารางแสดงกระบวนการทำธุรกิจของผู้กู้.....	36
10 ตารางแสดงประมาณการรายได้เฉลี่ยแต่ละอาชีพ.....	37
11 ตารางแสดงเทคนิคการประกอบอาชีพของผู้กู้.....	38
12 ตารางแสดงกลุ่มองค์กรภายในหมู่บ้านทำซ้างใต้.....	41

สารบัญแผนก

ลำดับที่	หน้า
1 แผนกที่แสดงที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านทำช่างได้.....	65

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล ที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็วด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมและกระจายโอกาสแก่ชีวิตประชาชน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้คือประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ สำนักงานคณะกรรมการ กทบ. (2544) “...นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้ปัญหาความยากจนของประเทศซึ่งส่วนใหญ่เผชิญอยู่ ดังนั้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านการเรียนรู้เสริมสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง...” โดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนแห่งละ 1 ล้านบาท ผู้จัดทำสารนิพนธ์ซึ่งเป็นบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านทำซ้ำได้ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้เริ่มปฏิบัติงานเป็นบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านทำซ้ำได้ หมู่ 12 ต. หมู่สี่ อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 เป็นระยะเวลา 10 เดือน และเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ในการที่จะจบหลักสูตรนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ต้องทำรายงานในรูปแบบสารนิพนธ์เพื่อประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านที่ผู้ศึกษารับผิดชอบและเมื่อได้ดำเนินโครงการดังกล่าวไปบ้างแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการประเมินโครงการเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานของกองทุน ผู้จัดทำสารนิพนธ์จึงได้จัดทำกรวิจัยเพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.2.1 ในหมู่บ้านทำซ้ำได้มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้

2.2.2 หมู่บ้านทำซ้ำได้มีความสามารถในการจัดการบริหารกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 หมู่บ้านทำช่างได้มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไข ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.2.4 เศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของประเทศได้รับการกระตุ้นและสังคมมีภูมิคุ้มกัน

2.2.5 หมู่บ้านทำช่างได้มีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน หมู่บ้านทำช่างได้

2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ ซึ่ง มีการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านทำช่างได้ในทัศนะของประชาชนและเพื่อทราบ ข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดความเข้มแข็งที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนด

3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการ

3.1 ความหมายเฉพาะของ CIPP

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีของผู้จัดทำสารนิพนธ์ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ทำช่างได้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ใช้ต้นแบบแห่งความคิดเชิงระบบ ที่เรียกว่า “ ซิพพีโมเดล “ ตามที่ได้ กำหนดไว้ในชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาสารนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการ และประเมินโครงการ รายละเอียดกรอบแนวคิดทางทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านได้ดังต่อไปนี้

C (Context) คือ บริบทของหน่วยระบบ ในที่นี้หมายถึงหน่วยระบบของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองในบริบททางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองระดับประเทศ และบริบททางเศรษฐกิจของชุมชนหมู่บ้านทำช่างได้ ประกอบไปด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะการประกอบอาชีพ สถานะเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน ศักยภาพของชุมชน ลักษณะการดำเนินชีวิต ภาวะการเป็นหนี้สิน ผู้นำชุมชน ความ เข้มแข็งของชุมชน เป็นต้น

I (Input) คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ ในที่นี้หมายถึงเงินกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับจัดสรร ตามนโยบายของรัฐบาลจำนวน 1 ล้านบาท คณะกรรมการหมู่บ้านที่ได้เลือกตั้งขึ้น เงินที่ผู้กู้ชำระ คืนเงินกองทุนสะสม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

P (Process) คือ กระบวนการของหน่วยระบบ ในที่นี้หมายถึง กระบวนการของหน่วยระบบ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำช่างไม้ครั้งนี้ จะพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้ ได้แก่ การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การรับชำระหนี้ การช่วยเหลือตลาด และกิจกรรมอื่น ๆ

P (Product) คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ ในการประเมินโครงการครั้งนี้ปัจจัยผลผลิตของหน่วยระบบประกอบด้วย จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินให้กู้ กองทุนสะสม ชื่อเสียงของชุมชน และอื่น ๆ

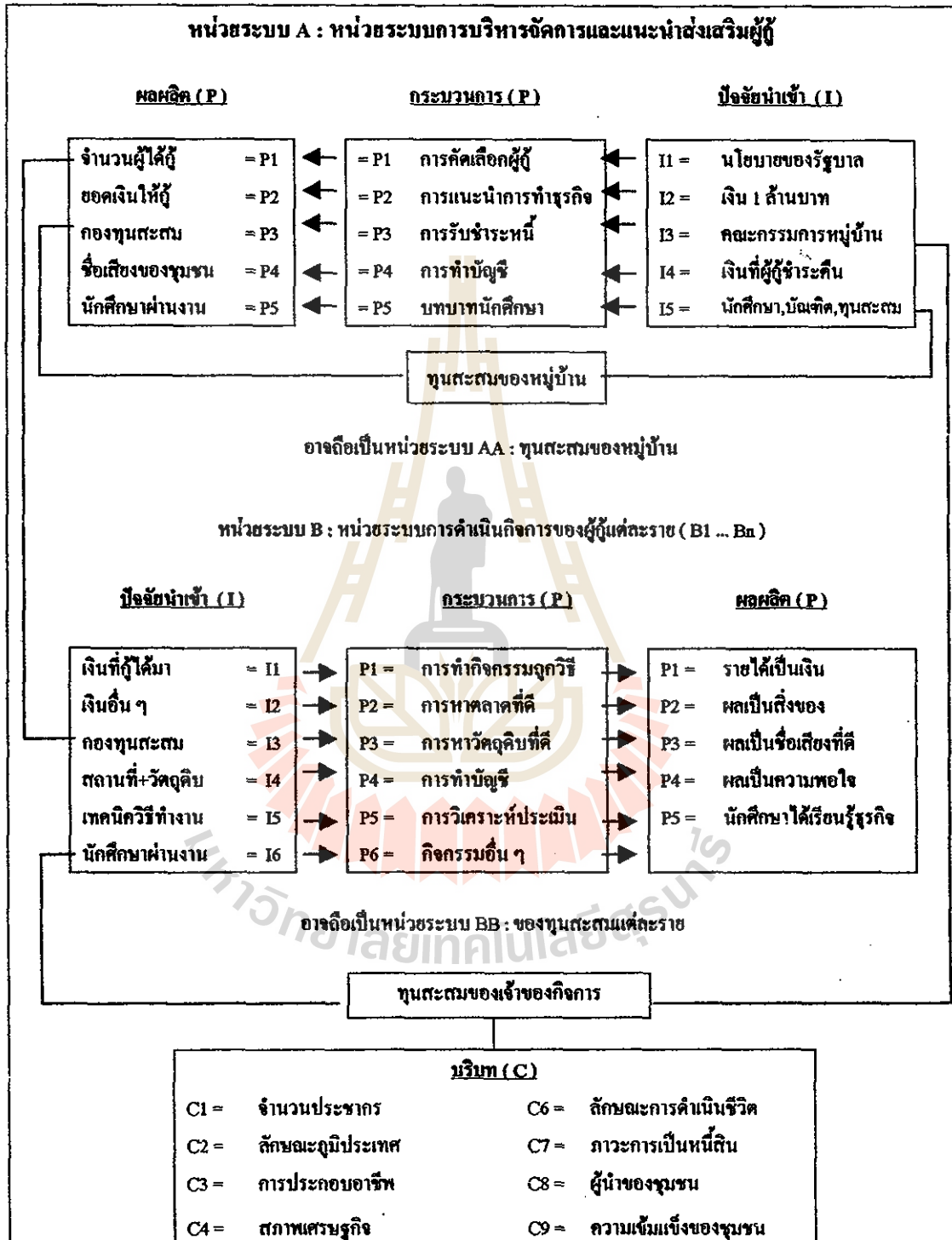
3.2 ภาพรวมของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ ประกอบไปด้วย 2 ส่วนย่อย คือ

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล เงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เงินที่ผู้กู้ชำระคืน และอื่น ๆ เช่น นักศึกษากองทุนหมู่บ้าน ทุนสะสมของหมู่บ้าน กระบวนการของหน่วยระบบ A ได้แก่ การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การรับชำระหนี้ การทำบัญชี การช่วยเหลือตลาด กิจกรรมอื่น ๆ เช่น บทบาทของนักศึกษา ผลผลิตของหน่วยระบบ A จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินให้กู้ กองทุนสะสม ชื่อเสียงของชุมชน อื่น ๆ เช่น นักศึกษาผ่านงาน

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละราย มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ เงินที่ได้มา เงินอื่น ๆ กองทุนสะสม สถานที่ วัสดุคิบ เทคนิควิธีทำงาน และอื่นๆ เช่น นักศึกษาผ่านงาน กระบวนการของหน่วยระบบ B ได้แก่ การกระทำกิจกรรมถูกวิธี การหาตลาดที่ดี การหาวัสดุคิบที่ดี การทำบัญชี การวิเคราะห์ประเมิน กิจกรรมอื่น ๆ ผลผลิตของหน่วยระบบ B ได้แก่ รายได้เป็นเงิน ผลเป็นสิ่งของ ผลเป็นชื่อเสียง ผลเป็นความพอใจ อื่น ๆ เช่น นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

ส่วนที่ 3 เป็นหน่วยระบบ C เป็นการเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยระบบกองทุนที่เป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยเหลือตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำการดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดีแล้วส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A ไปรดดูแลแผนภูมิหน่วยระบบประกอบ

แผนภูมิองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้านทำจ้างได้ในรูปของ “ จีพีโมเดล ”

ที่มา : ปรับปรุงมาจากชุดสารวิชานิพนธ์ (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา 2545 : 21) และชุดวิชาการประเมินโครงการ (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา 2545)

4. วิธีดำเนินการ แบ่งเป็น 6 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ และกฎระเบียบต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ รวมทั้งเอกสารต่างที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูลจากระเบียบของกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน บริบทชุมชน กระบวนการดำเนินงาน สถานการณ์ปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ ซึ่งผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติงานอยู่

ขั้นที่ 3 ใช้ “ชีพชีโมเดล” วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงานตามแบบที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีกำหนด (บร.1-12 ภาคผนวก ง.) และบางส่วนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการแล้วก็นำข้อมูลที่ได้อาจแบ่งกลุ่มข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ดังนี้คือ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ข้อมูลกองทุนหมู่บ้าน เอกสารของทางราชการ และข้อมูลเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์จะยึดเอาหลักการ วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการประเมินเป็นหลักและปัจจัย จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ แล้วจัดทำให้เป็นระบบเพื่อความสะดวก รวดเร็ว เข้าใจง่ายแล้วจึงทำการสรุปข้อมูล

ขั้นที่ 6 นำเสนอผลการศึกษา สารนิพนธ์เล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 5 บท ได้แก่

บทที่ 1 บทนำ นำเสนอเกี่ยวกับ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ กรอบความคิดทางทฤษฎี วิธีดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

บทที่ 2 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำเสนอเกี่ยวกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544) ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ (2544) ข่าวกบตความ สื่อสิ่งพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ นำเสนอเกี่ยวกับ วิธีการประเมินโครงการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ วิธีการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการ นำเสนอเกี่ยวกับ ผลการประเมิน บริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และการอภิปรายผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ นำเสนอเกี่ยวกับ ผลสรุปวัตถุประสงค์วิธีการดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน อภิปรายผลจากผลสรุปในปัจจัยด้านบวกด้านลบ ผลกระทบและข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ที่พบ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

5.1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตลอดจนกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและหมู่บ้านทำซ้างได้

5.2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้

5.3) ได้ค้นคว้าความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ และแนวทางวัดความสำเร็จใน โครงการต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

5.4) ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติจากนั้นได้ทำการแยกเอกสารออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ เอกสารกองทุนหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับทางราชการ ที่ว่าด้วยระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำข้างใต้ พ.ศ.2544 ซึ่งได้จัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ เอกสารที่นำเสนอโดยสื่อมวลชนซึ่งเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ บทความข่าว เอกสารทั้งหมดมีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ในการนำมาเป็นแนวทางในการในปฏิบัติให้สอดคล้องกับระเบียบของทางราชการ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านให้ยั่งยืน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไป เอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้ เอกสารที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของทางราชการ ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ กทบ.(2544) นำเสนอข้อมูลที่สำคัญดังต่อไปนี้

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็น โครงการเร่งด่วนที่รัฐได้แถลงนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท โดยให้ชุมชนและท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดอนาคตและเป็นผู้บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยตนเอง มุ่งพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน เป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่าย บรรเทาเหตุจำเป็นฉุกเฉิน และเป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่ท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศชาติ กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้ามุ่งให้ชุมชนพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากความพร้อมในทุก ๆ ด้านของหมู่บ้านทำข้างใต้ จึงได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 และได้รับจัดสรรเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2545

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญ คือ ความพร้อมของหมู่บ้าน การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางโดยให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน เสริมสร้างความเป็นชุมชน ให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนและส่วนราชการ กระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้คือ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด คือ

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยประธาน รองประธาน และกรรมการที่นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และให้ถือตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ในการกำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน จัดทำร่างกฎหมายเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ คือ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุนและดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย ยึดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ในการศึกษาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ ระเบียบที่สำคัญ ๆ และวิธีปฏิบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มากยิ่งขึ้น

1.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกอง

ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 มีสาระสำคัญ คือ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องมีจำนวนครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม โดยได้ทำการคัดเลือกหลังประกาศคณะกรรมการ สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

1.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชน เช่น จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน อาชีพของประชากร รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คุณสมบัติของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านในเรื่องระเบียบข้อบังคับสำหรับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับสมาชิกภาพ การรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การกู้ยืมเงินและชำระคืนเงินกู้ การตรวจสอบภายใน และวิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน จำนวนกลุ่มองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน ชื่อกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม จำนวนสมาชิก วันที่จัดตั้งขึ้น เงินทุนสะสม ฯลฯ แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อทำกิจกรรมอะไร วงเงินกู้ยืม และอื่น ๆ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี 2544

2. เอกสารที่กองทุนหมู่บ้านทำข้างได้ จัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ

2.1 ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้รายงานการศึกษาเรื่อง “ศักยภาพชุมชนกับกองทุนเงินล้าน” (นิคม พวงทับทิม, 2545) รายงานการศึกษาศักยภาพชุมชน นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านทำข้างได้ว่า

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำข้างได้ร่วมกันร่างข้อบังคับขึ้น และผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกร่วมกันแก้ไขและอนุมัติใช้ ซึ่งอาศัยอำนาจตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านทำข้างได้ หมู่ที่ 12 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา กองทุนตั้งอยู่

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ร่วมกันร่างข้อบังคับขึ้น โดยผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกร่วมกันแก้ไขและอนุมัติใช้ ซึ่งอาศัยอำนาจตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้” ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 12 ตำบลหมูลี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ข้อบังคับของกองทุนมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ได้รับมติจากที่ประชุมสมาชิก วัตถุประสงค์ของกองทุน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมการออม ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

2.2 คุณสมบัติของผู้ขอู้เงิน คือ เป็นสมาชิกกองทุน มีภูมิลำเนาอยู่ในบ้านทำซ้างได้ ไม่น้อยกว่า 1 ปี เป็นผู้บรรลุนิติภาวะมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา และยินยอมปฏิบัติตามข้อบังคับของกองทุน และได้รับมติให้เข้าเป็นสมาชิกจากที่ประชุมคณะกรรมการกองทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นสมาชิกคนละ 10 บาท และจะเรียกคืนไม่ได้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ มี 1 คณะ ประกอบด้วยคณะกรรมการ 9 ท่าน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง การกู้ยืมให้กู้เฉพาะสมาชิกเท่านั้น หลักประกันเงินกู้ ผู้กู้ต้องหาผู้ค้ำประกัน 2 คน ถ้าผู้ค้ำประกันตาย หรือ เหตุอื่น ๆ ต้องหาผู้ค้ำประกันรายใหม่ภายใน 10 วัน วิธีให้กู้ สมาชิกผู้กู้ต้องมีแผนการใช้เงิน ระยะเวลาส่งคืนเงินกู้ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

3 สรุปบทความและข่าวที่สำคัญเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

3.1 มติชนสุดสัปดาห์ (2545 : 25) ได้นำเสนอข้อมูลกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้านต้องเป็นมากกว่าการเงิน มีสาระสำคัญ คือ รัฐบาลได้จัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทให้แก่ชุมชน เพื่อประโยชน์ของประชาชนในด้านการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ มีการรวมกลุ่มกันที่เข้มแข็งมีการช่วยเหลือพึ่งพากัน ทำให้ชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ให้ชุมชนร่วมกันบริหารกองทุนของคนให้ยั่งยืน ซึ่งถ้าต้องการจะให้ได้ผลตามที่คาดหวังไว้ประชาชนต้องนำมาลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง

3.2 มติชนสุดสัปดาห์ (2545) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้ สมุดปกประจำปี “แม่ัว” มือใหม่หัดบริหารประเทศ ความตั้งใจดีแต่ฝีมือยังไม่ชด หลังจากการบริหารประเทศของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรได้เกือบปี ทุกคนคาดหวังว่าเศรษฐกิจจะฟื้นตัวหลังจากที่ทรุดตัวมานาน รัฐบาลได้แถลงนโยบายหลาย ๆ เรื่องรวมทั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ซึ่งรับแรงดำเนินโครงการกันอย่างเต็มที่ แม่ัวจะมีการ โอนเงินให้แก่หมู่บ้านไปแล้วแต่ก็ยังประสบกับปัญหา คือ ชาวบ้านไม่รู้จะนำเงินไปทำอะไรดี บางหมู่บ้านยังไม่กล้าปล่อยเงินกู้กลัวปัญหาจะตามมาทีหลัง ซึ่งก็ยังไม่เห็นผลชัดเจนต้องรอให้ครบปีก่อน

พร้อมโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ก่อนที่จะได้รับโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน จุดด้อยของกองทุนหมู่บ้าน คือ ระยะเวลาที่ขยับจำกัดใน 1 ปี อาจยังไม่ทันเกิดประโยชน์ชัดเจนก็ต้องการเงินมาคืนกองทุน วงเงินที่มีจำกัด ไม่เปิดโอกาสให้ทำโครงการใหญ่เงินลงทุนสูง ระเบียบข้อบังคับไม่เอื้อประโยชน์ต่อคนจน เกิดสภาพหนี้หมุนเวียน คือ ประชาชนมีหนี้เก่าอยู่แล้ว กับ ธ.ก.ส.ร.ออมสิน ฯลฯ สภาพเหมือนนักธุรกิจ คือขาดสภาพคล่อง

3.4. “กองทุนหมู่บ้านสะคุดบทเรียนสอนรัฐอย่าหวังผลเลิศหรู” ไทยรัฐ 8 พ.ย. 2544 นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้ รัฐได้โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านไปแล้ว ด้วยมุ่งหวังจะให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ แต่จากการประกาศตัวเลขการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสำนักงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กลับหดตัวลงเรื่อย ๆ

3.5 “คนจนอดหาผู้ค้าประกันไม่ได้” ไทยรัฐ 8 พ.ย.2544 นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้ ปัญหาของโครงการกองทุนหมู่บ้านมีมากมายหลายประการ เช่น การเลือกปฏิบัติญาติพี่น้อง ปัญหาคนจนไม่มีผู้ค้าประกันให้ ฯลฯ ซึ่งการดำเนินงานของรัฐบาลชุดนี้ ได้ทำตามสัญญาเมื่อครั้งหาเสียง อาจถือได้ว่าเป็นรัฐบาลชุดแรกที่ทำตามสัญญาได้ทั้งหมด แต่ผ่านมา 8 เดือนกว่า ผลของการดำเนินงานของรัฐกลับยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม อย่างที่คิดไว้ จึงถึงเวลาที่รัฐต้องทบทวนปัญหา

3.6 “อัครการเมืองตั้งสมมุติฐานผิด” ไทยรัฐ 8 พ.ย.2544 นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้ นพ.พลเดช ปิ่นประทีป ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกล่าวว่า รัฐตั้งสมมุติฐานผิดตั้งแต่แรกที่จะให้ นโยบายกองทุนหมู่บ้านทำให้เศรษฐกิจขยายตัว แต่ช่วง ก.ค. - ก.ย. ที่ผ่านมาเห็นแล้วว่าเป็นไปไม่ได้ รัฐหวังจะให้เห็นผลเร็วเหมือนมอเตอร์ไซด์ แต่เป็นได้แค่จักรยาน สาเหตุเพราะรัฐไม่เข้าใจธรรมชาติของชาวบ้าน คือ เมื่อได้เงินก็มาแล้วจะนำไปชำระหนี้เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าก่อน จากนั้นค่อยคิดว่าจะเอาไปทำอะไร ซึ่งต้องรอผลในอีก 2 ปีข้างหน้า จึงจะเห็นผลอย่างคาดหวังไว้

3.7. ศัลยา ประชาชาติ (2545:16) ได้นำเสนอข้อมูลกองทุนหมู่บ้านช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจโตขึ้น 0.80 % ได้นำเสนอผลการวิจัยไว้ 2 ชิ้น ได้แก่ งานวิจัยของ ธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) ได้สำรวจพบว่าเงินกองทุนหมู่บ้านได้นำไปใช้จ่ายในกิจกรรมการผลิตถึง 89.1% และเงินเหล่านี้ระบุไว้ว่านำไปใช้ในภาคเกษตรกรรม 61.2% ซึ่งโครงการกองทุนหมู่บ้านดังกล่าวหวังผลในระยะยาว ดังนั้นรัฐควรติดตามอย่างใกล้ชิด และอีกงานวิจัยของกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา กรมการพัฒนาชุมชนได้สัมภาษณ์โดยสุ่มพื้นที่ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่นำไปลงทุนในภาคเกษตร 41.2% วัตถุประสงค์

ประสงค์ส่วนใหญ่กู้เพื่อลงทุนเพิ่ม และที่สำคัญคือรัฐควรช่วยเหลือในด้านการฝึกฝนทักษะและ พัฒนาอาชีพของประชาชน

บทสัมภาษณ์ น.พ.พลเดช ปิ่นประทีป (2544) กล่าวว่าขณะนี้ปล่อยเงินกู้ทั้งหมด 59,273 ล้านบาท ชาวบ้านส่วนใหญ่ไปทำการเกษตรซึ่งทำให้เกิดจุดอ่อนในด้านการหมุนเงินต้องใช้เวลานานเป็นปีเกี่ยวกับบัณฑิตกองทุนนั้นเป็นโครงการระยะสั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการจ้างงาน พัฒนาคณะให้มีประสบการณ์ และสิ่งที่สังคมคาดหวังจะให้บัณฑิตกองทุนจะไปสร้างความเข้มแข็งนั้นเป็นไปได้ยาก

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพของโครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนนำไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชนในระดับฐานราก มุ่งให้ชาวบ้านพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และเพื่อความมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งรัฐได้จัดสรรเงินงบประมาณแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นซึ่งจะช่วยในการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ซึ่งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีประโยชน์ทั้งตัวนักศึกษาเอง และเพื่อเชื่อมโยงและประสานงานของภาครัฐกับชุมชน ได้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนที่เป็นจริงเป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

สรุปผลการทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รับประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ ดังนี้

1. เอกสารของทางราชการ ช่วยให้ผู้วิจัยได้ความรู้พื้นฐานของ กทบ. เข้าใจ นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ สามารถกำหนดตัวแปร ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบในบริบทกองทุนหมู่บ้าน

2. เอกสารกองทุนบ้านทำช่างไม้ ช่วยให้ผู้วิจัยได้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านทำช่างไม้ วัตถุประสงค์กองทุน การสมัครเป็นสมาชิกกองทุน การขอกู้การพิจารณาวงเงินกู้ และความรู้พื้นฐานของบ้านทำช่างไม้ ช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดการประเมินได้ถูกต้อง ช่วยให้ผู้วิจัยได้ความรู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน การดำเนินงาน ผลผลิต ทั้งหมู่บ้านโดยรวม และของผู้กู้แต่ละราย

3. ข้าราชการและบุคลากรที่สำคัญเกี่ยวข้องกับ กทบ. ช่วยให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในชุมชนต่าง ทราบผลการดำเนินงานของรัฐบาลได้ทุกระยะ และช่วยให้ผู้วิจัยได้รับทราบสถานการณ์ปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

เนื้อหาสำคัญของบทนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการประเมินโครงการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยรายละเอียด คือ

1.วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินโครงการที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้นั้น ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้แบ่งวิธีการออกเป็น

1.1 โดยใช้รูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CIPP Model ซึ่งได้กล่าวมาในบทแรก ๆ แล้วนั้น ในแบบจำลองของ CIPP Model ประกอบด้วย

C = Context เป็นการประเมินสถานะแวดล้อมของหน่วยระบบ

I = Input เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม

P = Process เป็นการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A และ B เพื่อให้การส่งเสริม

P = Product เป็นการประเมินผลลัพธ์ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

1.2 การประเมินเป็นการประเมินเฉพาะกรณีกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ หมู่ที่ 12 ตำบลหมูลี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วยประชากรจำนวน 468 คน 94 หลังคาเรือน

1.3 การประเมินให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ได้แก่ ข้อมูลที่พบเห็นตามสภาพความเป็นจริง เช่น การประกอบอาชีพ สภาพความเป็นหนี้ บริษัท เป็นต้น

ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ได้แก่ ข้อมูลที่สามารถเจงนับ เช่น จำนวนผู้กู้ เป็นต้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ ประชากรที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์เลือกศึกษา สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มใช้เป็นตัวแทนของแต่ละหน่วยระบบ A B และ C

2.1.1 หน่วยระบบ A หรือหน่วยบริหารจัดการ ประชากรที่เลือกศึกษาได้แก่

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ทั้งหมดจำนวน 9 คน

- ผู้จัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านทำช่างได้ 1 คน
- สมาชิกที่ไม่ได้กู้เงินจากกองทุนทำการสุ่มเลือก

2.1.2 หน่วยระบบ B ได้แก่หน่วยระบบของการประกอบธุรกิจของผู้กู้ จำนวน 57 คน

2.1.3 หน่วยระบบ C สภาพทั่ว ๆ ไป ของหมู่บ้าน ประชากรของระบบนี้ได้แก่

- ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน
- ผู้นำหมู่บ้าน
- ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้จัดกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาไว้ดังนี้

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างของหน่วยระบบ A หรือหน่วยการจัดการ ได้แก่

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 9 คน
- ผู้จัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 คน
- สมาชิกที่ไม่ได้กู้เงิน จำนวน 45 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างของหน่วยระบบ B ประชากรของหน่วยระบบ ได้แก่ สมาชิกที่ได้รับเงินกู้จำนวน 57 ราย ซึ่งสามารถแบ่งตามกลุ่มอาชีพได้ดังนี้

- กลุ่มอาชีพเกษตรกรกรรม ปลูกพืช จำนวน 44 คน
- กลุ่มอาชีพเกษตรกรกรรม เลี้ยงสัตว์ จำนวน 1 คน
- กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 9 คน
- กลุ่มอาชีพเย็บผ้า จำนวน 1 คน
- กลุ่มอาชีพงานฝีมือ จำนวน 1 คน
- กลุ่มอาชีพทำเหมืองหินอ่อน จำนวน 1 คน

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างของหน่วยระบบ C หรือของบริษัท ได้แก่

- ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ประกอบด้วย ชาย 1 คน หญิง 3 คน
- ผู้นำหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน
- ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัคร 2 คน, อสม. 2 คน, กลุ่มแม่บ้าน 2 คน,

กลุ่มสตรี 2 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านได้กำหนดในเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CIPP Model และแบ่งหน่วยระบบเป็น 2 หน่วย

ระบบย่อย (A, B) 1 หน่วยระบบใหญ่ (C) ในการประเมินในแต่ละหน่วยระบบจะต้องมีตัวแปร และตัวชี้วัดรายละเอียดของแต่ละหน่วยระบบ ซึ่งสรุปได้คือ

หน่วยระบบ A การเกิดกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านสมทบกับกองทุนอื่น
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านมาให้ความรู้
3.ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้ - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
5.แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - สมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
6.ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน
7. การอยากให้เกิดกองทุนของคนในหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนคนที่อยากให้มีกองทุน

หน่วยระบบ A ระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1.คณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2.ระเบียบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
3.การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝาก - มีการระดมทุนเงินฝาก
4.การตัดสินใจเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้และขอทุน - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5.มีการจัดสรรผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ด้าน - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ - มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

หน่วยระบบ B การมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน
- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้ดูแล
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งพาตนเอง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งพาตนเอง
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งพาตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งพาตนเอง	- มีการนำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน
- มีการนำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. มีความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน
- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแล

หน่วยระบบ B ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร

ลักษณะตัวชี้วัด

1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม
 - มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มีเงินที่รัฐบาลให้อืม
 - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองได้
 - สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน
 - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้ยืมสินจากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง
 - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี
 - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

หน่วยระบบ C การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร

ลักษณะตัวชี้วัด

1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด
 - สภาพของป่า สภาพของดิน สภาพของน้ำ
 - จำนวนประชากร
 - อาชีพครั้งแรกของประชากร
 - สาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์
2. การดำเนินงานที่ผ่านมา มีศักยภาพต่างๆ
 - 2.1 ทุนด้านการเงิน
 - จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน
 - จำนวนกลุ่มต่างๆ และจำนวนเงิน
 - 2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ
 - จำนวนและลักษณะประชากร
 - การประกอบอาชีพ
 - 2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี
 - จำนวนวัด โบราณสถาน
 - การใช้ภาษา วัฒนธรรมเอกลักษณ์
 - 2.4 ทุนทางปัญญา
 - จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน
 - จำนวนผู้จบการศึกษาระดับต่างๆ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินกองทุนหมู่บ้าน เป็นการใช้อะไรวัดทางสังคมศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่

 - 4.1 แบบสำรวจตามแบบรายงานต่าง ๆ (บร. 1 – 12) ประกอบด้วย
 - 1) บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
 - 2) บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
 - 3) บร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
 - 4) บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
 - 5) บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
 - 6) บร.6 แบบรายงานผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 7) บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน

- 8) บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- 9) บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- 10) บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนในหมู่บ้าน
- 11) บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- 12) บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำสารนิพนธ์ได้มุ่งเน้นเพื่อให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่สามารถทำได้นั้นมีหลายวิธีด้วยกันคือ

- 5.1 การใช้แบบสอบถามตามแบบรายที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีกำหนดให้
- 5.2 การใช้วิธีการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมแล้วทำการประมวลผล
- 5.3 การจัดเวทีชาวบ้าน การจัดเสวนากลุ่มอาชีพ การจัดเวทีประชาคม
- 5.4 รวบรวมจากข้อมูลมือสอง ได้แก่ จปฐ.2, กคช.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำข้างได้
แผนแม่บทชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหมู่สี่ คู่มือสำหรับประชาชนในการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 6.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ
- 6.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบแบบ CIPP Model
- 6.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากตัวแปรและตัวชี้วัดในแต่ละหน่วยระบบ
- 6.4 นำเสนอข้อมูลในเชิงอธิบายและพรรณนา
- 6.5 นำเสนอในรูปแบบของสารนิพนธ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ ประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิฟท์โมเดล ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ประกอบการอภิปรายผลการประเมิน 4 ประการ ได้แก่

1. เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด
2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
3. เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้หรือไม่จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้
4. เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมิน ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี - เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน หมู่บ้านทำซ้างได้

1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านทำซ้างได้

นิคม พวงทับทิม (2544) รายงานการศึกษาชุมชน เรื่องศักยภาพชุมชนกับกองทุนเงินล้าน กรณีศึกษาหมู่บ้านทำซ้างได้ นำเสนอว่า

ชื่อหมู่บ้าน บ้านทำซ้างได้ หมู่ที่ 12 ตำบลหุมสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ที่มาของชื่อหมู่บ้าน เนื่องจากบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้าน อดีตเคยเป็นป่าคงคิมมีสัตว์ป่าชุกชุมซึ่งรวมถึง ไชลองซ้างป่าที่เดินลงมาจากเขาใหญ่ผ่านหมู่บ้านลัดเลาะตามลำธาร เพื่อหาแหล่งอาหารยังพื้นราบ การใช้เส้นทางเดินวันแล้ววันเล่าทำให้เป็นร่องลึก บริเวณลำคลองเป็นทำนน้ำขนาดใหญ่ซึ่งยังมีให้เห็นในปัจจุบัน ชาวบ้านจึงเรียกกันว่า “ทำซ้าง” มาจนถึงปัจจุบันนับเวลากว่าร้อยปี

ในปี พ.ศ. 2536 หมู่บ้านทำซ้างได้เจริญเติบโตมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น อาณาเขตการปกครองกินบริเวณกว้าง ทำให้ไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง ทางราชการจึงให้ทำการแยกหมู่บ้านปกครอง

ชื่อว่า หมู่บ้านท่าช้างเหนือ หมู่ 16 และหมู่บ้านท่าช้างใต้ หมู่ 12 โดยใช้ลำคลองที่ไหลผ่านหมู่บ้านเป็นแนวเขต แต่การแยกหมู่บ้านก็ไม่ได้ทำให้ความสัมพันธ์ของชาวบ้านแยกจากกัน ยังคงมีการไปมาหาสู่กันเหมือนบ้านพี่เมืองน้องเช่นเดิม

คนกลุ่มแรกที่เข้ามาก่อตั้งหมู่บ้าน ในครั้งแรกที่มีการก่อตั้งหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ที่อพยพมาจากบ้านตะขบ อำเภอปรางค์กู่ จำนวน 3 ครอบครัว คือตระกูล เสียดตะขบ จากนั้นมีกลุ่มที่อพยพลงมาจากเขาใหญ่เนื่องจากเขาใหญ่ประกาศเป็นเขตอุทยาน ได้แก่ ตระกูล หิมพานต์ ตระกูลอุจจันท์กิก และชาวบ้านจาก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอ่างทอง ได้อพยพเข้ามาตั้งรกรากจนเกิดเป็นหมู่บ้านถึงปัจจุบัน

สาเหตุที่เกิดหมู่บ้าน เนื่องจากสภาพแวดล้อมของบริเวณหมู่บ้านท่าช้างใต้ อุดมสมบูรณ์ด้วยน้ำและดิน การคมนาคมสะดวกเหมาะที่จะอยู่อาศัยและทำมาหากิน ชาวบ้านจากแหล่งต่างๆ จึงเลือกเป็นที่อยู่อาศัยอย่างถาวร

1.2 สภาพปัจจุบันหมู่บ้านท่าช้างใต้

1.2.1 หมู่บ้านท่าช้างใต้ ตั้งอยู่หมู่ที่ 12 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากกรุงเทพ 260 กิโลเมตร ห่างจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 6 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอปากช่อง 24 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือติดกับหมู่บ้านบ้านไร่ ทิศใต้ติดกับหมู่บ้านคลองเคื่อ ทิศตะวันออกติดกับหมู่บ้านนุ่งเตย ทิศตะวันตกติดกับหมู่บ้านวังไต่ง ไต่ง

1.2.2 จำนวนประชากร 468 คน 94 ครัวเรือน

1.2.3 ประชากรวัย

1 วัน - 3	ปีเต็ม	จำนวน	22	คน
3 ปี 1 วัน - 6	ปีเต็ม	จำนวน	19	คน
6 ปี 1 วัน - 12	ปีเต็ม	จำนวน	38	คน
12 ปี 1 วัน - 14	ปีเต็ม	จำนวน	30	คน
14 ปี 1 วัน - 18	ปีเต็ม	จำนวน	38	คน
18 ปี 1 วัน - 50	ปีเต็ม	จำนวน	223	คน
50 ปี 1 วัน - 60	ปีเต็ม	จำนวน	78	คน
60 ปี 1 วัน	ขึ้นไป	จำนวน	20	คน

1.2.4 การศึกษา หมู่บ้านท่าช้างใต้ได้แยกหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2536 จึงยังไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน ปัจจุบันนักเรียนในหมู่บ้านเรียนไปโรงเรียนเดียวกับโรงเรียนบ้านท่าช้างเหนือ ซึ่งเปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง 3 ชั้นประถม 1 ถึง 6 และมัธยม 1 ถึง 3 มีครูทั้งสิ้นจำนวน 30 คน เกณฑ์การอ่านออกเขียนได้ของประชาชนในหมู่บ้านอยู่ในระดับต่างๆ ดังนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ระดับการศึกษาของประชากรในหมู่บ้านท่าช้างใต้

ระดับการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	2	0.43
ประถมศึกษา	293	62.60
มัธยมศึกษา	165	35.26
สูงกว่ามัธยม – ปริญญาตรี	8	1.70

ที่มา : ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานบ้านท่าช้างใต้ (จปฐ.2 บ้านท่าช้างใต้)

ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.60 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สามารถอ่านออกเขียนได้ และยังคงศึกษาต่อเพิ่มเติมในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเปิดทำการสอนในระดับมัธยมปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมปีที่ 6 ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบลหมูดี

1.2.5 การประกอบอาชีพ อาชีพหลักของชาวบ้านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ได้แก่อาชีพทำไร่ข้าวโพด หลังจากฤดูเก็บเกี่ยวจึงจะไปรับจ้างทำงานในโรงงานหินอ่อน บางครอบครัวประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานเป็นอาชีพหลัก อาชีพที่เกิดขึ้นใหม่ได้แก่ อาชีพเย็บผ้า อาชีพค้าขาย อาชีพทำของที่ระลึก และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละอาชีพประกอบด้วยรายละเอียดคือ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 รายละเอียดการประกอบอาชีพของหมู่บ้านท่าช้างใต้

กลุ่มอาชีพ	จำนวน (ครอบครัว)	รายได้เข้าหมู่บ้าน/ปี
1. การเกษตร - ไร่ข้าวโพด	44	6,500,000
- เลี้ยงสัตว์	3	200,000
- สวนผลไม้	9	1,000,000
- สวนผัก	3	300,000
2. ค้าขาย	9	400,000
3. รับจ้าง	25	1,500,000
4. เย็บผ้า	1	600,000
5. งานฝีมือ	1	100,000
6. อุตสาหกรรม	1	1,000,000

ที่มา : จากการประมวลผลข้อมูล แบบรายงาน บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน และบร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี แบบรายงานการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.2.6 ด้านสาธารณูปโภค หมู่บ้านท่าช้างใต้มีสาธารณูปโภคที่สำคัญประกอบด้วย
(ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สาธารณูปโภคในหมู่บ้านท่าช้างใต้

สาธารณูปโภค	จำนวน	สภาพการใช้งาน			หมายเหตุ
		ดี	ทรุดโทรม	ใช้งานไม่ได้	
6.1 ถนน					
- ลาดยาง	1,800 เมตร	✓			ทางผ่านหมู่บ้าน ถนนเข้าหมู่บ้าน ถนนท้ายหมู่บ้าน ขนย้ายผลผลิต
- คอนกรีต	400 เมตร	✓			
- ลูกกรง	2,000 เมตร		✓		
- ทางเกวียน	1,000 เมตร		✓		
6.2 ไฟฟ้า	3,000 เมตร	✓			มีใช้ทุกครัวเรือน
6.3 แหล่งน้ำ					
- น้ำประปา	2 แห่ง	✓			มีใช้ทุกครัวเรือน ไม่มีน้ำตลอดปี มีน้ำตลอดปี มีน้ำน้อย
- บ่อน้ำ	2 บ่อ			✓	
- ลำตะคอง	1 สาย	✓			
- ฝาย	1 ฝาย		✓		
6.4 โทรศัพท์	1,000 เมตร	✓			มีใช้ 20 ครัวเรือน

ที่มา : จากแบบรายงาน บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน แบบรายงานการศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.2.7 ด้านสาธารณสุข สุขภาพอนามัยของคนในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ที่ดีเนื่องจากประชาชน
ในหมู่บ้านได้รับการเอาใจใส่ในด้านสุขภาพ ชาวบ้านมีบัตร 30 บาทรักษาทุกโรค และบัตรประกัน
สุขภาพอื่นๆ ครบทุกคน สถานบริการทางด้านสุขภาพประกอบด้วยสถานีอนามัย 1 แห่ง ขนาด 5
เตียง มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำ จำนวน 5 คน คลินิก 1 แห่ง สาธารณสุขหมู่บ้าน 1 แห่ง และ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 9 คน

1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านท่าช้างใต้

เศรษฐกิจของหมู่บ้านอยู่ในหลายระดับ เป็นหมู่บ้านกึ่งเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม อาชีพ
หลักของชาวบ้านเป็นอาชีพทำไร่ข้าวโพด แต่รายได้หลักโดยรวมของหมู่บ้านมาจากอุตสาหกรรม
หินอ่อน ทุกคนรอบครัวมีอาชีพมีงานทำสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ (ดูรายละเอียดตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 โรงงานอุตสาหกรรมหินอ่อนและการจ้างงานในหมู่บ้านบ้านท่าช้างใต้

ประเภทโรงงาน	จำนวนแห่ง	จำนวนแรงงาน(คน)
โรงงานแปรรูปหินอ่อน	6	180
โรงงานหัตถกรรมหินอ่อน	2	20
อุตสาหกรรมย่อยหินปูน	2	17
โรงงานผลิตหัวขัด	1	15
อุตสาหกรรมผลิตบล็อกหินอ่อน	3	20

ที่มา : จากแบบรายงาน บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน แบบรายงานการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.4 ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวบ้านท่าช้างใต้ ยังคงยึดถือประเพณีของคนไทยโดยทั่วไป เช่น ประเพณีสงกรานต์จะมีการรดน้ำขอพรจากผู้สูงอายุในหมู่บ้านมีการสรงน้ำพระประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีบวช แต่งงาน ยังคงเป็นแบบไทยดั้งเดิม โดยมีวัดประจำหมู่บ้าน 2 แห่ง คือวัดท่าช้าง และวัดธรรมบันดาล ประชาชนส่วนใหญ่จะไปทำบุญที่วัดท่าช้างเนื่องจากเป็นวัดดั้งเดิม ส่วนวัดธรรมบันดาลเป็นวัดที่เพิ่งสร้างใหม่ยังมีพระอยู่ไม่มากนัก

1.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ ของหมู่บ้านท่าช้างใต้ประกอบด้วย

1.5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ จากการทำหมู่บ้านท่าช้างได้มีทุนทางธรรมชาติคือ หินอ่อนอยู่แล้วนั้น ทำให้หมู่บ้านมีเศรษฐกิจดีขึ้นไปด้วย และชาวบ้านมีงานทำนอกเหนือจากการทำไร่ข้าวโพดเป็นอาชีพหลักแล้ว อีกทั้งยังทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดเก็บภาษีได้เป็นจำนวนมากจึงทำให้หมู่บ้านท่าช้างใต้เกิดการพัฒนาดังต่อไปนี้

1.5.2 วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ ชาวหมู่บ้านท่าช้างใต้ยังมีประเพณีที่นอกเหนือจากประเพณีของคนไทยโดยทั่วไปแล้วอีกอย่างหนึ่งคือ ประเพณีทำบุญกลางบ้าน ซึ่งได้ถือปฏิบัติมานานแสดงให้เห็นถึงความรักความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน ประเพณีทำบุญกลางบ้านจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในเดือนมิถุนายน

1.5.3 ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดีของหมู่บ้านท่าช้างใต้นั้นมีหลายด้านพอสรุปได้คือ

1) ความสามัคคี ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคีที่ดี ร่วมมือร่วมใจในงานของส่วนรวม ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีในหมู่บ้านมีกิจกรรมที่เด่นๆ เช่น การทำบุญกลางบ้าน การประชุมหมู่บ้าน การทำประชาคม เป็นต้น

2) ทำเลที่ตั้ง อยู่ในทำเลที่ดีทั้งด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยมีธรรมชาติเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และยังเป็นหมู่บ้านต้นทางที่ผ่านไปยังหมู่บ้านอื่นๆ

3) ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้

4) ผู้นำหมู่บ้านมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาและนำความเจริญต่างๆ เข้ามาสู่หมู่บ้าน

1.5.4 ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

1) คนต่างถิ่นเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเป็นจำนวนมากและไม่เข้าใจถึงสภาพความเป็นอยู่ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดแตกความสามัคคีได้

2) ประชาชนในหมู่บ้านขาดโอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม

3) การรวมกลุ่มในแต่ละสาขาอาชีพยังไม่เหนียวแน่น

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้โดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A ของกองทุนหมู่บ้านทำซ้าง

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าชาวบ้านส่วนมากยังไม่เข้าใจนโยบายที่แท้จริงของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ทราบเพียงว่าเป็นเงินล้านที่รัฐบาลจัดสรรลงมาหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านได้กู้ไปใช้จ่าย แต่หลังจากที่ได้มีการประชุมชี้แจงในหลายๆ ครั้งสามารถทำให้เกิดความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกองทุนเพิ่มขึ้น

2) เงินกองทุน 1 ล้านบาทได้รับจัดสรรเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2545 โดยเปิดบัญชีธนาคารออมสินสาขาปากช่อง เลขที่ 06-4303-20-081524-6 และบัญชีเงินกองทุนสะสมเลขที่ 06-4303-20-081523-4

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประกอบด้วยคณะกรรมการจำนวน 9 คนตามมติประชาคมหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 มีดังนี้คือ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้

ตำแหน่ง	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	การศึกษา	ความสามารถพิเศษ
ประธาน	นายประวิทย์ ช้องเหล็ก	45	ป.4	เย็บจักรอุตสาหกรรม
รองประธาน	นายมงคล มหาวัง	42	ม.ศ.3	การบริหารโรงงาน
เลขานุการ	นายนิคม พวงทับทิม	33	ปริญญาตรี	งานบัญชี
เหรัญญิก	นายบุญเลิศ ฉิมงามขำ	55	ป.4	คิดเลข
กรรมการ	นายประยูร อู่สูงเนิน	41	ม.3	เครื่องจักรกลหนัก
กรรมการ	นายดำรงศักดิ์ วานิชตาม	43	ป.4	สมาชิกสภาประชาคม
กรรมการ	นางวรรณมา ทำสวน	31	ปวส.	ประธานกลุ่ม อสม.
กรรมการ	นางอรินทร์ มาประเสริฐ	40	ม.ศ.3	อสม.
กรรมการ	นางนฤมล อยู่สำราญ	42	ป.4	อสม.

ตารางที่ 6 ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้

ตำแหน่ง	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	การศึกษา	อาชีพ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายสมชาย ทำสวน	33	ป.6	ทำไร่
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายบุญมี สาระมู	35	ม.6	ทำไร่
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายถ่าย แซ่จิ่ง	52	ป.4	ทำไร่
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายณรงค์ฤทธิ์ นพป้อง	29	ป.6	ทำไร่
ที่ปรึกษา	นายชำนาญ ออบอูน	39	ม.3	รับจ้าง
ที่ปรึกษา	นายวิระ งามหัตถิ	35	ม.6	รับจ้าง
ที่ปรึกษา	นางสีนวล นพรัตน์	43	ป.4	ทำไร่
ที่ปรึกษา	นายสังวาลย์ ออบอูน	45	ป.4	ค้าขาย

ที่มา: แบบติดตามสังเกตการณ์ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้

4) ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนจำนวน 115 คน และยื่นคำขอกู้จำนวน 59 คน กระบวนการขอกู้จะต้องเตรียมแผนการทำธุรกิจและวางแผนการใช้จ่ายเงินโดยละเอียด เพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้

5) นักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน มีโอกาสทำงานได้รับเงินเดือน และได้รับความรู้จากหลักสูตรการจัดการประเมินโครงการ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุนพบว่า ผู้กู้ต้องให้ความเคารพกฎระเบียบกองทุน เป็นประการสำคัญ ผู้สมัครขอผู้กู้ต้องตรวจสอบคุณสมบัติให้ครบถ้วนตามข้อ 6 ของระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ผู้ที่มีคุณสมบัติครบตามข้อ 6 ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการโดยมีรายละเอียดตามข้อที่ 7 และ 8 ของระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำข้างได้

ผลการคัดเลือกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านทำข้างได้ จากคำร้องขอผู้กู้จำนวน 59 ราย มีสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 57 ราย จำนวน 2 ราย ไม่ได้รับเงินกู้เนื่องจากไม่มีความชัดเจนเรื่องการจัดทำแผนธุรกิจและแผนการใช้เงิน จึงให้จัดเตรียมแผนใหม่อีกครั้ง ในการพิจารณาเงินกู้แบ่งเป็น 2 วาระคือ

ครั้งที่ 1 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2545 ได้รับอนุมัติ จำนวน 40 คน ไม่ได้รับอนุมัติ 1 คน

ครั้งที่ 2 วันที่ 13 มีนาคม 2545 ได้รับอนุมัติ จำนวน 17 คน ไม่ได้รับอนุมัติ 1 คน

2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ สมาชิกที่ประสงค์ขอผู้กู้จะต้องเข้ารับฟังการบรรยายจากคณะกรรมการ ซึ่งผ่านการอบรมในเรื่องของการทำแผนธุรกิจมาแล้ว สมาชิกจะต้องเขียนแผนการดำเนินงานในการทำกิจกรรมการลงทุน ต้องเขียนแผนการใช้เงินเป็นระยะๆ ในการทำธุรกิจจะต้องสามารถตรวจสอบได้ กิจกรรมต้องมีความเป็นไปได้ทางการตลาดและคุ้มค่าต่อการลงทุน กรรมการจึงจะอนุมัติเงินกู้ให้ลงทุน

3) การรับชำระหนี้ สมาชิกที่กู้เงินส่วนมากนำเงินไปเพื่อลงทุนทำการเกษตร ซึ่งการเก็บเกี่ยวผลผลิตจะใช้ระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้จึงมีมติให้เป็นการชำระคืนรายปี โดยในงวดการกู้ปี พ.ศ. 2545 ให้ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2546 โดยผ่านกระบวนการ การชำระหนี้จากคณะกรรมการแล้วฝากเงินผ่านบัญชีผู้กู้ ณ.ที่ทำการธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง

4) การทำบัญชี จัดทำบัญชีตามแบบคู่มือการทำบัญชีและรายงาน สำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง : 2544) ประกอบด้วย

- สมุดบัญชี ประกอบด้วย

ก. สมุดบัญชีรายรับ เพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินสด และการรับเงินทุกประเภท เข้าบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์

ข. สมุดบัญชีรายจ่าย เพื่อบันทึกควบคุมการจ่ายเงินสดและการจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร หรือการ โอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุนให้กับผู้รับหรือผู้มีสิทธิ์

- ทะเบียน ประกอบด้วย

ก. ทะเบียนคุมคำขอกู้ ใช้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนผู้ยื่นคำขอกู้เพื่อสรุปวงเงินที่ขอกู้และวงเงินที่คณะกรรมการกองทุนอนุมัติให้กู้ในแต่ละเดือน แต่ละปี

ข. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว ใช้บันทึกควบคุมลูกหนี้เงินกู้รายตัว เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามหนี้โดยแสดงรายละเอียดต่างๆ ของลูกหนี้ เช่น วงเงินให้กู้ การรับชำระหนี้ และยอดเงินคงเหลือ

ค. ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ/ค่าหุ้น/เงินรับฝากรายตัว ใช้บันทึกควบคุมเงินที่สมาชิคนำมาฝากไว้กับกองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นเงินออมตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจสอบกับยอดเงินฝากธนาคาร และการจ่ายเงินให้สมาชิก

ง. ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นค่าหุ้น/บริจาด ใช้บันทึกรายละเอียดทรัพย์สินที่สมาชิกชำระเป็นค่าหุ้นแทนเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้จากการรับบริจาด โดยปราศจากภาระผูกพัน

- รายงานการเงิน ประกอบด้วย

ก. รายงานการรับจ่ายเงินประจำเดือน เป็นรายงานที่แสดงการรับ - จ่ายเงินกองทุนหมู่บ้านประจำเดือน เพื่อประโยชน์ในการสรุปผลการดำเนินงานและให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใช้ประโยชน์ในการบริหารเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

ข. รายงานประจำปี เป็นรายงานที่แสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกองทุนเพื่อส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกำหนดตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน และให้รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการกองทุนทราบพร้อมทั้งเผยแพร่ให้สมาชิกและสาธารณชนทราบตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดรายงานทางการเงินประจำปีประกอบด้วย

1. งบรายได้ ค่าใช้จ่ายประจำปี เป็นงบที่แสดงผลการดำเนินงานประจำปี
2. งบรายได้ค่าใช้จ่ายสะสม เป็นงบที่แสดงผลการดำเนินงานตั้งแต่ปีแรก
3. งบดุล เป็นงบที่แสดงฐานะทางการเงินของกองทุน ณ.วันสิ้นปีบัญชี

กองทุนหมู่บ้านทำข้างได้ได้เริ่มกระบวนการจัดทำบัญชีแล้วเสร็จทุกบัญชี คงเหลือแต่การจัดทำรายงานการเงินประจำปีเพราะการปล่อยให้ผู้ยังไม่ครบปีบัญชี

5) บทบาทนักศึกษา นักศึกษากองทุนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ เช่น การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำธุรกิจ การชำระหนี้ และการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) พบว่า กองทุนหมู่บ้านทำข้างได้ มีสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 115 ราย ยื่นขอกู้เงินจำนวน 59 ราย จากเงินที่มีให้กู้เพื่อลงทุน 900,000 บาท และกู้เพื่อเหตุ

จำเป็นฉุกเฉิน 100,000 บาท ผลของการประเมินพบว่า สมาชิกที่ขอกู้เงินมีเพียง 51 % และยังไม่มีความสมัครใจขอกู้เงินฉุกเฉิน

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) พบว่า

- สมาชิกที่ขอกู้ 59 ราย ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 57 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 900,000 บาท ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้ (ดูตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 รายชื่อผู้กู้เงิน กองทุนหมู่บ้านทำช่างไม้

ที่	ชื่อ - สกุล ผู้กู้	โครงการ	เงินขอู้	ได้รับอนุมัติ
1	นายสวอง อบอุ่น	สวนน้อยหน้า	20,000	20,000
2	นางสุดา สุทธิใจ	ทำไร่	5,000	5,000
3	นางกฤษณา บุตรสืบสาย	ค้าขาย	20,000	15,000
4	นายชำนาญ ไชยธนะ	ทำไร่	5,000	5,000
5	นางจำลอง บุญถึง	ทำไร่	5,000	5,000
6	นางน้อย เสียดตะขบ	ทำไร่	10,000	10,000
7	นายสมจิตร สารระมู	เลี้ยงหมู	20,000	15,000
8	นายบุญมี สารระมู	ทำไร่	15,000	20,000
9	นางกำจัด บุญถึง	ทำไร่	15,000	15,000
10	นายวีระ งามหัตถิ	ทำไร่	20,000	20,000
11	นางใหญ่ สวยศะอาด	ค้าขาย	20,000	15,000
12	นายสุนทร พงษ์พันธ์	ทำไร่	20,000	10,000
13	นายกว้าง เสือสูงเนิน	ทำไร่	20,000	15,000
14	นายดำรงศักดิ์ วณิชคาม	ทำไร่	20,000	20,000
15	นางสีนวล นพรัตน์	ทำไร่	5,000	5,000
16	นายจำเนียร หวายนอก	ทำไร่	15,000	15,000
17	นายบุญรอด ทำสวน	ทำไร่	20,000	15,000
18	นางเฉลิม อ่อนแก้ว	ทำไร่	10,000	5,000
19	นางทิม จำปา	ทำไร่	15,000	15,000
20	นางศิริสร พวงทับทิม	ค้าขาย	20,000	20,000
21	นางวาสนา พวงทับทิม	ค้าขาย	20,000	15,000
22	นายชำนาญ อบอุ่น	ทำไร่	20,000	20,000

ที่	ชื่อ - สกุล ผู้กู้	โครงการ	เงินขอกู้	ได้รับอนุมัติ
23	นายไพบุลย์ ออบอุ้น	ทำไร่	20,000	10,000
24	นางสมพร ออบอุ้น	ทำไร่	20,000	15,000
25	นายสังวาลย์ ออบอุ้น	ทำไร่	20,000	20,000
26	นางเจตีย์หว หลลละห้อย	ทำไร่	20,000	20,000
27	นางฉนัย หลลละห้อย	ทำไร่	20,000	20,000
28	นายนพฤทธิ์ นพป้อม	ทำไร่	20,000	20,000
29	นางหนุณา สมสาย	ทำไร่	20,000	20,000
30	นายประวิทย์ ช้องเหล็ก	เย็บผ้า	20,000	20,000
31	นายบุญเลิศ ฉิมงามจำ	ทำไร่	20,000	20,000
32	นายอินทร์ ศรีภูมิ	ทำไร่	20,000	20,000
33	นายสมชาย ทำสวน	ทำไร่	20,000	20,000
34	นายณรงค์ สุวรรณศักดิ์ศิริ	หินอ่อน	20,000	20,000
35	นายสนธิ อยู่สำราญ	ทำไร่	20,000	20,000
36	นายวัฒนา แจ่มเกิด	ทำสวนผัก	20,000	20,000
37	นายสมพร จิต โรจน์	ทำสวนผัก	20,000	15,000
38	นางสายหยุด แจ่มเกิด	ทำไร่	20,000	20,000
39	นายสมาน สว่างดาว	ทำไร่	20,000	20,000
40	น.ส.กัตตา ต่อมุข	ทำไร่	20,000	20,000
41	นายชัยวัฒน์ เดชสำโรง	ทำไร่	20,000	15,000
42	นายโอภาส ไอสถ	ทำไร่	20,000	10,000
43	นายสุชิน สวัสดิ์	ค้าขาย	20,000	20,000
44	นายถ่าย แซ่จิ่ง	ทำไร่	20,000	20,000
45	นางวิไล วานิชคาม	ทำไร่	20,000	20,000
46	นางวิไลย์ อ่อนแก้ว	ทำไร่	20,000	20,000
47	นายชัยยงค์ เขียวพิมพา	งานฝีมือ	20,000	20,000
48	นางลำคาน อินบึง	ค้าขาย	20,000	20,000
49	นางทิพวรรณ พรประสิทธิ์	ติดตั้งผ้า幔	20,000	10,000
50	นายทศพล เกาดี	ติดตั้งผ้า幔	20,000	20,000

ที่	ชื่อ - สกุล ผู้กู้	โครงการ	เงินขอกู้	ได้รับอนุมัติ
51	นายวิสันต์ บุตรสืบสาย	ทำไร่	20,000	10,000
52	นายนิยม เกตุวิ	ทำไร่	20,000	15,000
53	นายประยูร อู่สูงเนิน	ทำไร่	10,000	10,000
54	นางสุรีย์ ฉิมงามขำ	ค้าขาย	10,000	10,000
55	นางวรรณมา ทำสวน	ทำไร่	20,000	20,000
56	นางนฤมล อยู่สำราญ	ทำไร่	20,000	10,000
57	นางอรินทร์ มาประเสริฐ	ค้าขาย	5,000	5,000

ที่มา: บัญชีคุมค่าขอกู้ กองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้

- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านทำซ้างใต้เพิ่มขึ้นอีก 2 กองทุน ได้แก่ ทุนสะสมเงินฝากตั้งจะออมทรัพย์ ณ.ปัจจุบัน (สิงหาคม 2545) มีจำนวนเงินทั้งสิ้น 44,800 บาท และในอนาคตจะเกิดกองทุนสะสมอีก 1 กองทุน ซึ่งมาจากดอกเบี้ยเงินกู้จำนวน 108,000บาท (คิดจากจำนวนเงินที่ให้กู้ x อัตราดอกเบี้ย 12% ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้)

- สมาชิกที่ได้รับเงินกู้ได้เพิ่มกำลังการผลิตจำนวน 14 ราย และทำให้เกิดอาชีพใหม่ในหมู่บ้านอีก 3 อาชีพ คือ การทำงานฝีมือ (Sculpture) อาชีพขายปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพอาชีพติดตั้งผ้า幔 จึงทำให้หมู่บ้านทำซ้างใต้มีความหลากหลายในอาชีพเพิ่มขึ้น

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านทำซ้างใต้ มีสภาพจิตใจดีขึ้น ได้อยู่รวมกันเป็นครอบครัวอย่างพร้อมหน้า มีโอกาสได้ทำบุญตักบาตรบ่อยครั้งขึ้น ในหมู่บ้านไม่มีโจรขโมย ไม่มีคนคิดยาเสพติด ประชาชนในหมู่บ้านมีความหวัง

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของ หน่วยระบบ B พบว่า ผู้กู้แต่ละรายมีคุณสมบัติต่างๆ ที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพแตกต่างกันไปซึ่งสามารถแสดงได้คือ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ตัวอย่างบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้

ที่	ชื่อ - สกุล	ประสพ การณ์	รายได้/ปี	ทรัพย์สิน	หนี้สิน
1	นางสุดา สุทธิใจ	20 ปี	55,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์	20,000
2	นายชำนาญ ไชยชนะ	4	70,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์	15,000
3	นางจำลอง บุญถึง	20	60,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์	5,000
4	นางน้อย เสียดตะขบ	50	40,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์	10,000
5	นายบุญมี สารระมู	20	80,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ รถยนต์ รถไถเล็ก ที่ดิน 15 ไร่	20,000
6	นางกำจัด บุญถึง	30	60,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ 2 คัน	15,000
7	นายวีระ งามหัตถ์	7	90,000	รถยนต์ ที่ดิน 50 ไร่	20,000
8	นายสุนทร พงษ์พันธ์	3	40,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์	10,000
9	นายกว้าง เสือสูงเนิน	30	70,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ รถยนต์	15,000
10	นายดำรงศักดิ์ วานิช คาม	30	120,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ รถยนต์ รถไถเล็ก ที่ดิน 15 ไร่	20,000
11	นางสินวต นพรัตน์	40	50,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์	5,000
12	นายจำเนียร หวายนอก	15	45,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์	15,000
13	นายบุญรอด ทำสวน	30	60,000	บ้าน รถยนต์ ที่ดิน	15,000
14	นางเฉลิม อ่อนแก้ว	20	60,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ ที่ดิน	5,000
15	นางทิม จำปา	10	60,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ ที่ดิน	15,000
16	นายประยูร อู่สูงเนิน	10	80,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์	10,000
17	นายชำนาญ ออบอุ้น	20	90,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ รถยนต์ ที่ดิน	20,000
18	นายไพบุลย์ ออบอุ้น	10	60,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ ที่ดิน	10,000
19	นางสมพร ออบอุ้น	10	60,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ ที่ดิน	15,000
20	นายสังวาลย์ ออบอุ้น	10	90,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ รถยนต์ ที่ดิน	20,000
21	นางเฉลียว หวลละห้อย	30	1,500,000	บ้าน มอเตอร์ไซด์ รถยนต์ ที่ดิน รถไถ	20,000

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเภท การณ้	รายได้/ปี	ทรัพย์สิน	หนี้สิน
22	นางฉนัย หวลทะห้อย	30	1,000,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ รลยนต์ ที่คิน รลไถ	20,000
23	นายนพฤทธิ นพปอง	10	100,000	บ้าน มอเตอรืไซค์	20,000
24	นางหนูนา สมสาย	30	90,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ ที่คิน	20,000
25	นายบุญเลิศ ฉิมงามขำ	10	70,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ รลยนต์ ที่คิน รลไถ	20,000
26	นายอินทร์ ศรีภูมิ	5	300,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ รลยนต์ ที่คิน รลไถ	20,000
27	นายสมชาย ทำสวน	20	200,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ รลยนต์ ที่คิน รลไถ	20,000
28	นายสนธิ อยู่ตำราญ	30	100,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ ที่คิน รลไถ	20,000
29	นางสายหยุด แจ่มเกิด	40	90,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ รลยนต์ ที่คิน รลไถ	20,000
30	นายสมาน สว่างดาว	40	120,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ รลยนต์ ที่คิน รลไถ	20,000
31	น.ส.ลัดดา ตุ่ม मुख	5	120,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ รลยนต์ ที่คิน รลไถ	20,000
32	นายชัยวัฒน์ เศษสำโรง	5	90,000	บ้าน มอเตอรืไซค์	15,000
33	นายโสภาส ไอสถ	20	60,000	บ้าน มอเตอรืไซค์	10,000
34	นายถ่าย แซ่จิ่ง	30	150,000	บ้าน มอเตอรืไซค์	20,000
35	นางวิไล วานิชคาม	20	60,000	บ้าน มอเตอรืไซค์ ที่คิน	20,000
36	นางวิลัย อ่อนแก้ว	10	60,000	บ้าน รลยนต์	20,000
37	นายวิสันต์ บุครสืบสาย	10	80,000	บ้าน รลยนต์	20,000
38	นายนิยม เกตุวี	20	70,000	บ้าน รลยนต์ มอเตอรืไซค์	15,000
39	นางวรรณมา ทำสวน	10	70,000	บ้าน รลยนต์ ที่คิน	20,000
40	นางนฤมล อยู่ตำราญ	30	60,000	บ้าน ที่คิน	

ที่มา : จากแบบรายงาน บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน แบบรายงานการศึกษาหลักสูตรประจำ

ภาคนี้ยั้บตรบั้ณชาติ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทำข้างได้ จำนวน 54 ราย หรือ ร้อยละ 94.73 มีประสบการณ์ในอาชีพ สมาชิกจำนวน 3 ราย หรือ ร้อยละ 5.26 ยังไม่มีประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพ เพิ่งเริ่มทำอาชีพใหม่ สมาชิกกองทุนส่วนมากไม่มีหนี้สินนอกระบบ มีเพียง 11 ราย หรือ ร้อยละ 19.29 มีหนี้สินนอกระบบสมาชิกส่วนมากมีที่ดินและทรัพย์สินเป็นของตนเอง แสดงว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทำข้างได้มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและใช้ค้เงินกองทุนได้

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำ้เข้าของหน่วยระบบ B พบว่า จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนได้นำไปดำเนินกิจกรรมในอาชีพต่างๆ (รายละเอียด ตารางที่ 9)

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า ผู้ก้มีกระบวนการทำธุรกิจที่ แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอาชีพ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 กระบวนการทำธุรกิจของผู้ก้

กลุ่มอาชีพ	สมาชิก	การทำกิจกรรม		การทำ ตลาด	การทำ วัตถุประสงค์	การทำ บัญชี	การประเมิน งาน
		แบบเดิม	แบบใหม่				
ทำไร่	43	39	4	43	-	4	4
เลี้ยงสัตว์	1	-	1	-	1	1	1
ค้าขาย	9	8	1	9	1	1	1
เย็บผ้า	1	-	1	1	1	1	1
งานฝีมือ	1	-	1	1	1	1	1
คิดค้ามาน	2	-	2	2	2	2	2
อุตสาหกรรม	1	-	1	1	1	1	1

ที่มา: จากแบบรายงานบร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนแบบรายงานการศึกษาหลักสูตรประกาศ นียั้บตรบั้ณชาติ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ก้พบว่า การประกอบอาชีพทำไร่และค้าขาย นิยมการทำกิจการ แบบดั้งเดิม คือ การทำไร่ยังไม่มีประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มีบางรายทดลองทำการเกษตร ผสมผสาน (ภาคผนวกรูปที่ 13) การค้าขายยังนิยมการซื้อมาเพื่อรอขาย มีอาชีพขายป้ยทำตลาด โดยการเน้นที่คุณภาพสินค้าด้วยการทำแปลงสาธิต (ภาคผนวกรูปที่ 5) ทุกกลุ่มอาชีพมีการหาตลาด รองรับผลผลิต ยกเว้นกลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ที่ไม่มีตลาด

ทุกกลุ่มอาชีพมีการหาวัตถุดิบที่ด้อยคุณภาพ อาชีพการเกษตรที่ยังไม่สามารถหาวัตถุดิบที่ดีมีค่าในการลงทุนในการผลิตได้เนื่องจากยังต้องพึ่งพาค่าคนกลางซึ่งมีราคาแพง การจัดทำบัญชีและการประเมินผล เนื่องจากผู้ประกอบการอาชีพเกษตรมีเพียง 4 ราย หรือร้อยละ 9 ที่มีการจัดทำบัญชีส่วนอาชีพอื่นๆ มีการจัดทำบัญชีและประเมินผลทุกอาชีพ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ผู้กู้เงินไปลงทุนดำเนินการและขายผลผลิตเป็นเงินทุกรายแต่เนื่องจากผู้กู้ที่ประกอบอาชีพการเกษตรยังไม่สามารถแสดงรายการเป็นจำนวนเงินได้ เนื่องจากยังไม่ถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ส่วนที่สามารถแสดงให้เห็นได้มีดังนี้ (ตารางที่10)

ตารางที่ 10 แสดงประมาณการรายได้โดยเฉลี่ยแต่ละอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	จำนวนคน	รายได้ / เดือน	ต้นทุน	กำไรขั้นต้น
กสิกรรม	44	-	-	-
เลี้ยงสัตว์	1	-	-	-
ค้าขาย	9	25,000	17,000	8,000
เย็บผ้า	1	18,000	10,000	8,000
งานฝีมือ	1	20,000	10,000	10,000
ติดตั้งผ้า幔	2	40,000	20,000	20,000
ทำเหมืองหินอ่อน	1	150,000	100,000	50,000

ที่มา : ข้อมูลแบบรายงาน บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี กองทุนหมู่บ้านทำช่างได้

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

1. ผู้กู้ในแต่ละกลุ่มอาชีพมีการเพิ่มกำลังการผลิตคือ
 - ด้านกสิกรรม จำนวน 7 รายเพิ่มพื้นที่การผลิต
 - ด้านปศุสัตว์ซื้อลูกหมูเพิ่มเป็น 10 ตัว
 - ด้านค้าขาย จำนวน 9 รายซื้อของเข้าร้านเพิ่มขึ้นทุกราย
 - ด้านเย็บผ้า ซื้อจักรเย็บผ้าเพิ่มอีก 2 ตัว
 - ด้านงานฝีมือ ซื้อเครื่องมือและสร้างโรงปฏิบัติงาน
 - ด้านงานติดตั้งผ้า幔 ซื้อเครื่องมือในการติดตั้งเป็นของตนเอง
2. ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีการที่ดีขึ้นในทุกอาชีพ ยกเว้นการทำให้ไรเนื่องจากการใช้วิธีการใหม่เป็นการลงทุนค่อนข้างสูงจึงยังคงใช้วิธีการแบบเดิม

3. ผู้กู้ประสบความสำเร็จจากความล้มเหลวจากภัยธรรมชาติและเป็นหนี้เพิ่มขึ้น (ภาคผนวก)

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

1. ผู้กู้สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นผลเนื่องมาจากการมีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้จากการลงทุนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

2. ผู้กู้มีศักยภาพในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน เป็นผลมาจากการได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำธุรกิจจนเกิดความชำนาญ

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ เกษตรกรรม ค้าขาย เย็บผ้า งานฝีมือ งานติดตั้งผ้า幔 และอุตสาหกรรมหินอ่อนในหมู่บ้านท่าช้างได้ พอสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 เทคนิคการประกอบอาชีพของผู้กู้

อาชีพ	ปัจจัยนำเข้าที่ดี	กระบวนการที่ดี	ผลผลิตที่ดี
อาชีพทำไร่	ทุน ที่ดิน แรงงาน เมล็ดพันธ์ดี ปุ๋ยคุณภาพสูง	เลือกฤดูกาลที่เหมาะสม ทำการผลิตตามขั้นตอนถูกต้อง	ได้คุณภาพตรงความต้องการของตลาด
อาชีพเลี้ยงสัตว์	ทุน สถานที่ โรงเรียน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ พันธุ์สัตว์ อาหารและยา	หมุนเวียนเงินทุนได้ อย่างถูกต้อง โรงเรียน ถูกสุขลักษณะราคาถูก ศึกษาการผสมอาหาร สัตว์เองอย่างถูกวิธี	สัตว์เลี้ยงมีการเจริญเติบโตอย่าง สม่ำเสมอ น้ำหนักดี ตรงตามความต้องการของตลาด
อาชีพค้าขาย	ทุนทำเลที่ตั้ง แรงงาน มีใจรักงานบริการ สินค้ามีคุณภาพ	จัดการเงินทุนให้หมุนเวียน ได้อย่างสม่ำเสมอ มีสินค้าให้เลือกมาก	เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มีลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ
อาชีพงานฝีมือ	ทุน แรงงาน ประสิทธิภาพ วัตถุดิบ เครื่องมือ สถานที่ แสดงสินค้า	วัตถุดิบสามารถหาได้ ง่ายและราคาถูก เครื่องมือทันสมัยแล สามารถดัดแปลงได้	สินค้าเป็นที่ถูกใจลูกค้า สามารถเปลี่ยน ของที่ไม่มีค่าให้เป็น ของมีค่าได้
อาชีพ ติดตั้งผ้า幔	ทุน แรงงาน เครื่อง ผ้า幔 อุปกรณ์ รถยนต์	มีทุนเพียงพอ แหล่ง วัตถุดิบราคาถูก เครื่อง	งานมีคุณภาพส่งงาน ได้ตรงเวลา มีชื่อ

		ทันสมัย รถยนต์ใช้ งานได้ดี	เสียงตลาดกว้างขวาง มีงานต่อเนื่อง
อาชีพ ทำเหมืองหิน อ่อน	ทุน แรงงาน เครื่องจักรกล	จ้างแรงงานคนใน หมู่บ้าน บำรุงเครื่อง จักรอย่างสม่ำเสมอ	หินอ่อนแปรรูปที่ ตรงความต้องการ ของตลาด

ที่มา : สังเคราะห์ข้อมูลจาก แบบรายงาน บร. 6 แบบรายงานผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน บร 11. แบบ
ศึกษาเจาะลึกรายกรณี

4. การอภิปรายผลการประเมินโครงการ 4 ประการ ได้แก่

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า หมู่บ้านท่าช้างใต้ ได้จัดทำเวทีประชาคมเพื่อเตรียมความพร้อม
ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 โดยมีตัวแทนครัวเรือนเข้าร่วมประชุมไม่
น้อยกว่าครัวเรือนละ 1 คน โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าร่วมสังเกตการณ์ ประกอบด้วย ปลัดอำเภอ
ปากช่อง นายทศพล เพื่อนอุดม พัฒนาการอำเภอปากช่อง นายบรรพต ชื่นจันทร์ ประธานองค์การ
บริหารส่วนตำบลหมูสี นายอรรถพร รอดนิยม คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ นายกฤษ
ศุภมังสา กำนันตำบลหมูสี นายเชิดพงษ์ นามวงศ์ ผู้ใหญ่บ้าน นายสมชาย ทำสวน ได้ทำการเลือก
คณะกรรมการจำนวน 9 คน เป็นผู้ชาย 6 คน เป็นผู้หญิง 3 คน และที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8
คนแล้วเสร็จ คณะกรรมการทั้ง 9 คนจึงทำการร่างกฎระเบียบกองทุน

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านท่าช้างใต้ ได้มีการ
จัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1) นายประวิทย์ นื่องเหล็ก เป็นประธานกองทุน มีหน้าที่ เป็นประธานในที่ประชุม
เรียกประชุมคณะกรรมการ เรียกประชุมสมาชิก เป็นประธานในการพิจารณาเงินกู้ ติดตามหน่วยงาน
ต่างๆ เช่น ธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง พัฒนาการอำเภอปากช่อง และเข้าประชุมในกิจกรรม
ต่างๆ ที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

2) นายมงคล มหาวัง เป็นรองประธานกองทุน มีหน้าที่ เป็นรองประธานในที่ประชุม
และทำหน้าที่แทนประธานกองทุนทุกครั้งที่ประธานกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

3) นายนิคม พวงทับทิม เป็นเลขานุการกองทุน มีหน้าที่ จัดเตรียมเอกสารการประชุม
จดบันทึกการประชุม ติดตามประสานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการและสมาชิก และรายงานผล
การดำเนินงานของกองทุนให้คณะกรรมการและสมาชิกทราบ

4) นายบุญเลิศ ฉิมงามขำ เจริญญิกกองทุน มีหน้าที่ จัดทำบัญชี จัดทำทะเบียน รายงานการรับจ่ายเงินประจำเดือน ประจำปีและจัดทำงบการเงิน

5) นายประยูร อุ้งเนิน เป็นประชาสัมพันธ์กองทุน มีหน้าที่ ดิคประกาศประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้สมาชิกได้ศึกษา ผลิเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต้องใช้ในกองทุน

6) นายคำรงค์ดี วานิชคาม และนางอรินทร์ มาประเสริฐ เป็นผู้ตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับดูแลเงินกองทุนให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการกองทุนกำหนด ตรวจสอบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การกู้เงิน

7) นางวรรณมา ทำสวน และนางนฤมล อยู่สำราญ เป็นกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ช่วยเหลืองานในกองทุนตามที่ได้รับมอบหมาย

การพิจารณาเงินกู้ต้องมีคณะกรรมการเข้าร่วมประชุมครบทั้งคณะและผู้ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่าถึงหนึ่งจึงทำการพิจารณา

การจัดสรรผลประโยชน์ให้จัดสรรผลประโยชน์ตามระเบียบกองทุนข้อที่ 42. ณ.ปัจจุบัน กองทุนยังไม่มีผลกำไรจากการดำเนินงานเนื่องจากยังไม่ครบการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย

4.1.3 การเรียนรู้พึ่งพาตนเอง การบริหารกองทุนมีการนำหลักพึ่งพาตนเองมาใช้ในเรื่องของการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การยอมรับในเสียงข้างมาก การร่วมกันแก้ปัญหา การส่งเสริมการปฏิบัติในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

1) มีการกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับกองทุนโดยรวม มีการประชาสัมพันธ์กับสมาชิกในเรื่องกองทุนว่าเป็นทรัพย์สินสมบัติของหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านทุกคนเป็นเจ้าของให้ร่วมกันรักษา สมาชิกทุกคนต้องเคารพในกติกากฎระเบียบ เพื่อให้กองทุนเจริญเติบโตเป็นสมบัติของลูกหลานสืบไป

2) เกิดภูมิคุ้มกันระดับกิจการผู้กู้แต่ละคน ส่งเสริมให้ผู้กู้ทำการเกษตรพอเพียง พอมีพอกินภายในครอบครัวก่อนแล้วจึงทำการผลิตเพื่อขาย การผลิตเพื่อขายต้องมีตลาดรองรับ ไม่กักหนึ่ไม่พุงเพื่อ

4.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า ศักยภาพเดิมของบริบท มีสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ ประชาชนมีอาชีพหลักคือ อาชีพทำไร่ข้าวโพด มีสาธารณูปโภคครบครัน มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพและกลุ่มกองทุนประกอบด้วย (ดูตารางที่ 12 ประกอบ)

ตารางที่ 12 กลุ่มองค์กรของหมู่บ้านทำซ้างใต้

ที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	สมาชิก	วันจัดตั้ง	ทุนสะสม
1	กลุ่มเกษตรกร	ทำอาชีพเกษตร	87	25 พ.ค. 2544	130,000
2	กลุ่มแม่บ้าน	เลี้ยงสัตว์	24	5 พ.ย.2543	5,000
3	กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์	ออมเงิน	97	21 ก.ค.2544	15,580
4	กองทุนสงเคราะห์	ช่วยเหลือผู้ยากไร้	42	10 ต.ค 2534	14,143
5	กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้าน	วัตถุประสงค์ 5 ข้อ	115	26 มิ.ย. 2544	1,000,000

ที่มา : แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้

หมู่บ้านทำซ้างใต้มีกองทุนสะสมเดิม 4 กองทุนเมื่อรวมกับกองทุน 1 ล้านบาทจะมีเงินหมุนเวียนทั้งสิ้น 1,194,723 บาท

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านทำซ้างใต้

1) ประชาชนในหมู่บ้านทำซ้างใต้ จำนวน 182 คน (บันทึกการประชุมหมู่บ้านทำซ้างใต้;2544) จากผู้แทนครอบครัว 94 ครอบครัว พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ นายทศพล เพื่อนอุดม ปลัดอำเภอปากช่อง นายบรรพต ชื่นจันทร์ พัฒนาการอำเภอปากช่องนายอรรถพร รอดนิยม ประธานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหมูสี นายเชิดพงษ์ นามวงศ์ กำนันตำบลหมูสี นายสมชาย ทำสวน ผู้ใหญ่บ้านบ้านทำซ้างใต้ ร่วมจัดเวทีประชาคมเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนและคัดเลือกคณะกรรมการจำนวน 9 คน ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิอีก 8 คน จนแล้วเสร็จ และจากการสุ่มสัมภาษณ์ชาวบ้านจำนวน 40 คน ปรากฏว่า 100% ต้องการให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน และจำนวน 33 คน หรือร้อยละ 82.5 เข้าใจถึงนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ทั้ง 5 ข้อ

2) กองทุนเดิม 4 กองทุนตามที่มีอยู่แล้วแสดงถึงความเข้มแข็ง

3) การรวมกลุ่มอาชีพ ซึ่งในปัจจุบันมีกลุ่มอาชีพ 6 กลุ่ม

4.2.2 ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

1) สมาชิกจำนวน 2 ราย ไม่พอใจผลการพิจารณาเงินกู้

2) คณะกรรมการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

3) ผู้กู้ประสบความล้มเหลวในการประกอบกิจการเนื่องจากประสบภัยแล้ง

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า มีการเกิดการเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มอาชีพเดียวกันจากการจัดเสวนากลุ่มตามหลักสูตรการศึกษาการจัดการและการประเมินโครงการ และในกลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์มีการเยี่ยมชมฟาร์มในระหว่างหมู่บ้านขึ้นอีกด้วย

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่าหมู่บ้านทำช้างได้ มีปัจจัยต่างๆ คือ สภาพแวดล้อมที่ดี มีกลุ่มอาชีพและเงินออมที่มั่นคง ชาวบ้านมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ ร่วมกันแก้ปัญหาได้ มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้นำหมู่บ้านมีศักยภาพ

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชาชน พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีความพึงพอใจในความเป็นหมู่บ้าน มีความพร้อมในการพัฒนาเพื่อให้หมู่บ้านมีความเจริญอย่างค่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ทำการสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ จากผลการติดตาม ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านทำช่างได้ โดยทำการสรุปประเด็นของวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และอภิปรายผลในเรื่องของการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านทำช่างได้ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง ของชุมชนในทัศนะของประชาชน ผลโดยตรง ผลกระทบต่างๆ และข้อเสนอแนะบางประการ ที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เสนอความคิดเห็นในเรื่องของ กฎระเบียบกองทุนหมู่บ้าน การบริหารจัดการกองทุน การใช้เงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นต้น ซึ่งจากการติดตามผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านทำช่างได้ สรุปได้คือ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 ทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทำช่างได้ บรรลุเป้าหมายคือ

- 1) หมู่บ้านทำช่างได้มีกองทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ สวัสดิภาพของสมาชิก
- 2) กองทุนหมู่บ้านทำช่างได้ มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) กองทุนหมู่บ้านทำช่างได้ มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เศรษฐกิจของหมู่บ้านทำช่างได้ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน
- 5) ประชาชนในหมู่บ้านทำช่างได้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2 ทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านทำช่างได้

1.3 กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้านระดับตำบลและระดับประเทศ

1.4 ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

2. วิธีการดำเนินการ

2.1 ได้ทำการศึกษาและเข้าใจถึงเป้าหมาย สภาพการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้

2.2 ใช้ CIPP Model วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ และกำหนดตัวบ่งชี้ที่ลดจนตัวแปร ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการ ตามแบบรายงาน บร.1 – บร.12 โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การทำแบบสอบถาม แล้วจึงทำการสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นต่างๆ

2.3 ลงมือเขียนสารนิพนธ์ บทที่ 1,2,3,4,5 และบรรณานุกรมและภาคผนวกจนสมบูรณ์

ผลการดำเนินการ จากการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของ หน่วยระบบ A, B และ C สรุปได้คือ

ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ได้แก่ นโยบายของรัฐ เงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการกองทุน และบัณฑิตอาสาสากลกองทุนหมู่บ้าน

ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ได้แก่ จำนวนเงินที่กู้ได้ สถานที่ วัดตุดิบ เทคนิคการทำงาน แรงงานและบัณฑิตอาสาสากลกองทุนหมู่บ้าน

กระบวนการของหน่วยระบบ A ได้แก่ การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การรับชำระหนี้ เงินกู้และการทำบัญชี

กระบวนการของหน่วยระบบ B ได้แก่ การทำกิจการถูกวิธี การหาวัตถุดิบที่ดี การทำบัญชีและการประเมินงาน

ผลผลิตของหน่วยระบบ A ได้แก่ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ได้แก่ จำนวนผู้ได้กู้ จำนวนเงินกู้ ผลผลิตของหน่วยระบบ B ได้แก่ รายได้เป็นเงิน เป็นชื่อเสียง เป็นความภูมิใจ

ระบบ C ซึ่งเป็นบริบทของหน่วยระบบประกอบด้วย ประชากรจำนวน 468 คน ลักษณะภูมิประเทศที่ประกอบด้วยป่าไม้ ลำธาร สภาพดิน การประกอบอาชีพหลัก ได้แก่ การทำไร่ข้าวโพด สภาพเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีศักยภาพ การดำเนินชีวิตเรียบง่าย การไม่มีหนี้สิน

อภิปรายผลได้ว่า

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านทำซ้างได้ จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้การพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านทำช่างได้ เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในหมู่บ้านทำช่างได้ มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น อาชีพทำไร่ คำขาย เย็บผ้า และมีแนวโน้มที่จะมีกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้นและอาจมีการจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชนได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น คนในหมู่บ้านทำช่างได้ มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนกองทุนหมู่บ้าน

2.1.1 ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ

2.1.2 คนในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งด้านการประกอบอาชีพและด้านอื่นๆ

2.1.3 มีอาชีพให้เลือกหลากหลาย สามารถเลือกประกอบอาชีพได้ตามความถนัด

2.1.4 มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ไม่สนับสนุนกองทุนบ้าน

2.2.1 คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.2 ขาดทุนหมุนเวียนต่อเนื่องในกิจการระยะยาว ไม่สามารถลงทุนระยะยาวได้

2.2.3 ขาดโอกาสในการเรียนรู้อาชีพใหม่เพิ่มเติม ซึ่งอาจเป็นอาชีพเสริมรายได้

2.2.4 ประสบภัยแล้ง จากการลงทุนทำไร่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการลงทุน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายในการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพ ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ คำขาย เย็บผ้า งานฝีมือ งานติดตั้งผ้า幔 และอาชีพ ทำเหมืองหินอ่อน องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนิน โครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในหมู่บ้านทำช่างได้ มีความสำนึกในหน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล การอยู่ในชุมชนอย่างมีสันติ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถดำเนินกิจกรรมในอาชีพทำให้เกิดรายได้ มีเงินใช้จ่ายเลี้ยงครอบครัวสามารถชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย และทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านทำช่างได้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่ควรมีการเพิ่มเติม ได้แก่

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระเบียบว่าด้วยการเพิ่มวงเงินกู้และระยะเวลารวมทั้งรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการลงทุนประกอบอาชีพระยะยาวเพื่อรองรับแผนระยะยาวของกองทุนในอนาคต เนื่องจากกองทุนมีผลการดำเนินงานเป็นดอกเบี้ยจึงต้องเตรียมการไว้แต่เนิ่นๆ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ระเบียบว่าด้วยประเด็นที่ใช้เพื่อพิจารณาเงินกู้ ให้เกิดความชัดเจนและป้องกันการเล่นพวกฟ้องของคณะกรรมการ เพราะการพิจารณาที่เกิดจากความพอใจของคณะกรรมการ ไม่ใช่หลักเกณฑ์การตัดสินใจที่ถูกต้องเสมอไป

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ระเบียบว่าด้วยบทลงโทษคณะกรรมการ เพื่อเป็นการป้องกันการละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ และรายละเอียดอื่นใดที่สมควรให้มีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 ระเบียบว่าด้วยการผ่อนปรนการคืนเงินกู้ เนื่องจากเหตุสุดวิสัย เช่น นำเงินไปลงทุนทำไร่ แต่ฝนแล้งไม่ได้ผลผลิตจึงไม่สามารถหาเงินมาคืนตามกำหนดได้ จึงควรมีการเพิ่มรายละเอียดการผ่อนปรนเงินกู้ ในระเบียบข้อบังคับกองทุน

2.2 ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกองทุน ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 เรื่องการคัดเลือกคณะกรรมการ ควรมีการพิจารณาคุณสมบัติในเรื่องความรู้และประสบการณ์ โดยเฉพาะในระดับผู้มีอำนาจในการบริหาร ควรให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาทำการวิเคราะห์ถึงความรู้ความสามารถ ที่จะนำพากองทุนไปสู่ความยั่งยืนได้

เสมือนกับประเทศเพราะฉะนั้นเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน ก็ต้องมีการตรวจสอบการทำงานและยังเป็นการป้องกันการกระทำทุจริตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิก คือ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ผู้จัดทำสารนิพนธ์พบว่า การประกอบอาชีพทำไร่ เป็นอาชีพที่เสี่ยงต่อการลงทุนค่อนข้างมาก เนื่องจากต้องรอน้ำฝนเพียงอย่างเดียวและในปัจจุบันจะประสบกับภาวะฝนแล้งเสียมากกว่า ดังนั้นถ้าสามารถเลือกอาชีพสำรองได้ก็ควรจะมีการดำเนินการควบคู่ไปด้วย

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการตั้งกลุ่มการผลิตอย่างจริงจังขึ้นภายในหมู่บ้าน เช่น การผลิตตุ๊กตาเปลือกข้าวโพด การผลิตน้ำพริกสำเร็จรูปต่างๆ และอื่นๆ ที่สามารถหาวัตถุดิบได้ง่าย

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ควรมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินในแต่ละขั้นตอนของการผลิตให้รัดกุม เพื่อลดปัญหาเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ ดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่เป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยต่อไปได้แก่

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 การติดตามผลในระยะยาวของกองทุนเงินล้าน ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ 5 ข้อตลอดไปหรือไม่และควรที่จะเพิ่มวัตถุประสงค์ให้มากกว่า 5 ข้อหรือไม่

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การวางวัตถุประสงค์ในระยะยาวของกองทุนหมู่บ้านและมีการติดตาม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 การติดตามการประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้านว่า การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด และการติดตามเศรษฐกิจโดยรวมในอนาคต

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา. (2545) ชุดวิชาสารนิพนธ์. กรุงเทพฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา. (2545) ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. นนทบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545) ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา. นนทบุรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2544).
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2544).
คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง,
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านทำช่างได้ : ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านบ้านทำช่างได้. (2544).
กองทุนหมู่บ้านต้องเป็นมากกว่าการเงิน. มติชนสุดสัปดาห์. มิถุนายน 2545, หน้า 25.
กองทุนหมู่บ้านสะกดบทเรียนสอนรัฐอย่างหวังผลเลิศหรู ไทยรัฐ. 8 พ.ย. 2544, หน้า 8.
คนจนอดหาผู้ค้าประกันไม่ได้. ไทยรัฐ. 8 พ.ย. 2544, หน้า 8.
นงลักษณ์ เดชะพิพงษ์. 2545. จุดเด่นจุดด้อยกองทุนหมู่บ้าน. วารสารการศึกษา
นอกโรงเรียน, 2545
- แม้่มือใหม่หัดบริหารประเทศ. มติชนสุดสัปดาห์. (2545).
- ศัลยา ประชาชาติ. 2545. “เศรษฐกิจโตขึ้น 0.80%” มติชนสุดสัปดาห์. 24-30 (มิถุนายน 2545), 16
- อัครการเมืองตั้งสมมุติฐานผิด. ไทยรัฐ. 8 พ.ย. 2544, หน้า 8.
- นิคม พวงทับทิม. รายงานการศึกษาชุมชน เรื่อง “ศักยภาพชุมชนกับอนาคตกองทุนเงินล้าน”.
- รายงาน การศึกษาวิชาการวิจัยชุมชน เสนอ อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษา. มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารี (2545).